УДК 376-056.264:81'42]:82'06-96
DOI: 10.15587/2519-4984.2024.318997

ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПИСУ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

В. В. Апухтіна

The article is dedicated to analyzing the discursive features of describing speech disorders in contemporary scientific literature. The study emphasizes the importance of terminological precision, structural clarity, and stylistic adaptability in scientific texts that address speech disorders and corrective practices in speech therapy. The research is based on qualitative discourse analysis of texts, selected from peer-reviewed Ukrainian professional journals, published over the past five years. The objective of the study is to identify key characteristics influencing the perception and effective use of such texts by researchers, practitioners, and specialists in related fields. The analysis of structure, terminology, genre, and stylistic features of the texts revealed several challenges and trends in modern speech therapy literature. In particular, the study identified significant variations in terminology usage, which often create barriers to interdisciplinary collaboration. Additionally, many texts were found to lack sufficient adaptation for practitioners, complicating their application in real professional activities. Genre analysis highlighted a gap between theoretical studies, which often lack specific recommendations, and empirical works that focus on narrow aspects without broader generalizations.
A set of recommendations for improving scientific texts is proposed, including the standardization of terminology, integration of practical examples, simplification of language, and adaptation of content for diverse audiences. Enhancing discursive strategies will contribute to improving the efficiency of interdisciplinary communication, the quality of educational materials, and the practical application of scientific research in speech therapy. The findings of this study can be used to develop methodological recommendations that ensure an integrative approach to addressing the tasks of speech therapy science
***Keywords**: discourse analysis, speech disorders, speech therapy, terminology, communicative strategies, interdisciplinary communication*

How to cite:
Apukhtina, V. (2024). Discursive features of describing speech disorders in modern scientific literature. ScienceRise: Pedagogical Education, 4 (61), 48–53. http://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.318997

© The Author(s) 2024
This is an open access article under the Creative Commons CC BY license

1. Вступ

Опис мовленнєвих порушень у науковій літературі є важливим аспектом логопедичної науки, адже саме через точне визначення проблеми та її характеристик вибудовується ефективна система корекційно-розвиткової роботи. У сучасному світі, що характеризується інтеграцією наукових знань, усе більше уваги приділяється міждисциплінарним підходам, які об'єднують медичну, педагогічну та психологічну царини. Разом із тим, дискурсивні особливості текстів, присвячених мовленнєвим порушенням, залишаються недостатньо дослідженими. Потребує уточнення, яким чином термінологія, стиль викладу та структура наукових робіт впливають на їх сприйняття та ефективне використання науковцями, практиками та фахівцями суміжних галузей.

Актуальність цієї теми обумовлена необхідністю підвищення якістьнаукових матеріалів для підтримки освітньої та практичної діяльності у сфері логопедії. Аналіз дискурсивних стратегій сучасних наукових публікацій сприятиме глибшому розумінню ключових тенденцій у висвітленні проблем мовленнєвих порушень, допоможе виявити типові проблеми та запропонувати ефективні шляхи їх вирішення.

Дискурсивні аспекти є важливими для логопедії, оскільки вони впливають на точність і коректність наукової комунікації, що безпосередньо відображається на діагностиці, корекційній роботі й організації навчальних програм. Узгоджене використання термінології та структуроване представлення інформації сприяє підвищенню ефективності комунікації між фахівцями.

Сучасна логопедична теорія та практика потребують як прозорих і доступних наукових матеріалів, так і розробки спільних підходів до наукової комунікації між спеціалістами, які працюють із мовленнєвими порушеннями.

Обґрунтуванням вибору дискурс-аналізу як основного методу дослідження є його здатність виявляти й інтерпретувати приховані смисли в текстах, що має вирішальне значення для розуміння сучасного підходу до опису мовленнєвих порушень. Завдяки цьому методу можна дослідити, як інформація про мовленнєві порушення структурується, інтерпрету-

ється та передається в межах наукових текстів, а також визначити найефективніші комунікативні стратегії для представлення цієї інформації.

Результати дослідження можуть бути використані для оптимізації наукової комунікації в галузі логопедії, що дозволить сформувати інтегративний підхід до вирішення завдань логопедичної науки, що забезпечить підвищення загальної ефективності освітньої, практичної та дослідницької діяльності у цій сфері.

2. Літературний огляд

Для формування основи дослідження дискурсивних особливостей опису мовленнєвих порушень було проведено аналіз сучасної наукової літератури, спрямований на ідентифікацію ключових тенденцій, прогалин та перспектив дослідження в цій галузі.

У дослідженнях І. Іваненко логопедичної термінології наголошують на проблемах багатозначності, синонімії та необхідності уніфікації термінів. Особливо це стосується таких понять, як «мовленнєві розлади», «затримка мовленнєвого розвитку», які мають різні трактування залежно від контексту. Пропонується створення українського термінологічного словника для логопедичної практики, що є важливим кроком для стандартизації професійної мови [1].

Дослідження О. Палатовською українських наукових текстів підкреслюють необхідність дотримання структурної чіткості та послідовності викладу інформації. Вони також демонструють, як соціокультурні чинники впливають на побудову текстів і формування їх дискурсу [2].

Крім того, робота В. Бірюкової, К. Корнієць вказує на унікальні виклики у створенні текстів, орієнтованих на логопедичну спільноту [3].

Дискурс-аналіз застосовується для розгляду логопедичних текстів у контексті когнітивних, соціальних та культурних аспектів. Як зазначають І. Гриненко та А. Коваль, це дозволяє глибше розкрити взаємодію між мовленням і текстом, адаптованим до потреб реципієнта [4].

Актуальним є також застосування аналізу для вирішення питань адаптації текстів до потреб фахівців у галузі інклюзивної освіти.

Закордонні дослідження акцентують увагу на важливості стандартизації термінології та використанні багаторівневого аналізу текстів. Наприклад, у дискурс-аналізі медичних текстів R. Imafuku, T. Saiki, R. Woodward-Kron виділяють макро-, мезо- та мікрорівні, які можуть бути адаптовані до українського контексту [5].

Також аналіз дисертаційного дослідження E. Cowperthwaite демонструє, як різні підходи до дискурсивної практики впливають на ефективність комунікації між фахівцями на на прикладі організації допомоги дітям з селективним мутизмом [6].

Робота E. Armstrong та D. Hersh також демонструє ефективність використання дискурс-аналізу для аналізу функціональної комунікації в афазії та інших мовленнєвих порушеннях. Це дозволяє оцінювати не лише зміст текстів, але й їхню здатність впливати на реципієнта [7].

Дослідження K. Tracy показує, що аналіз жанрових особливостей текстів може сприяти їх кращій адаптації до специфіки професійної комунікації [8].

Попри існування численних досліджень, залишається невивченим вплив дискурсивних аспектів на якість та доступність текстів для логопедичної практики. Не вистачає комплексного аналізу термінології, стилістики та жанрових особливостей наукових текстів.

Це дослідження заповнює ці прогалини, пропонуючи системний підхід до аналізу дискурсивних особливостей текстів у логопедичній науці. Це сприятиме створенню якісних навчальних матеріалів та підвищенню ефективності комунікації між фахівцями.

Водночас українська логопедична наука потребує інтеграції міжнародних стандартів і розробки уніфікованої термінологічної бази. Ваше дослідження сприяє розв'язанню цієї задачі, аналізуючи специфіку текстів у логопедії та пропонуючи рекомендації для їх удосконалення.

3. Мета та завдання дослідження

Метою дослідження є аналіз дискурсивних особливостей опису мовленнєвих порушень у сучасній україномовній науковій літературі для розробки рекомендацій щодо підвищення якості статей у логопедичній науці та міждисциплінарній комунікації.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

1. Визначити ключові дискурсивні особливості статей, присвячених мовленнєвим порушенням, у контексті сучасного українського наукового дискурсу.

2. Дослідити термінологічну базу, що використовується в україномовних наукових статтях із логопедії, та виявити проблеми її уніфікації.

3. Проаналізувати жанрові та стилістичні характеристики статей, що описують мовленнєві порушення, з урахуванням їх адаптації до професійних потреб.

4. Розробити рекомендації щодо покращення дискурсивних стратегій для написання статей у галузі логопедії.

4. Матеріали і методи

Матеріалами для аналізу стали 19 статей, відібраних із фахових видань за останні 5 років (2019–2024), що висвітлюють питання мовленнєвих порушень та логопедичної практики [9–27].

Пошук статей проводився через бази даних Google Scholar. Для відбору використовувалися ключові слова: «мовленнєві порушення», «корекція мовлення», «логопедична практика» («мовленнєві порушення» OR «корекція мовлення» OR «логопедична практика» AND Україна).

Критерії включення статей: публікації, що мають прямий зв'язок із темою мовленнєвих порушень та логопедичної практики; статті, опубліковані в рецензованих фахових виданнях України.

Критерії виключення статей: публікації, що не містять повного тексту або абстракту; роботи, які не мають емпіричного чи теоретичного внеску.

Для аналізу відібраних статей використовувався якісний дискурс-аналіз, що включав такі етапи:

1. Структурний аналіз тексту.
2. Оцінка термінології.
3. Вивчення стилістичних особливостей.
4. Жанровий аналіз.
5. Аналіз комунікативних стратегій. Метод дозволяє виявити дискурсивні особливості текстів і оцінити їх адаптивність до потреб професійної аудиторії.

5. Результати дослідження та їх обговорення

Проведений аналіз дозволив виявити ключові дискурсивні особливості наукових текстів, що описують мовленнєві порушення, а також оцінити їх відповідність професійним потребам фахівців у галузі логопедії. Далі розглянуто результати структурного, термінологічного, стилістичного, жанрового аналізу та аналізу комунікативних стратегій.

5.1. Результати структурного аналізу

Аналіз структури обраних статей показав, що більшість досліджень мають чітку логічну організацію, яка відповідає науковим стандартам. Вступи статей обґрунтовують актуальність теми. Наприклад, у статті О. Гуменюк, І. Пацула, А. Павлюк чітко зазначено актуальність дослідження через зростання кількості дітей із мовленнєвими порушеннями, що підкреслює важливість складання психолого-педагогічних характеристик для ефективної корекції [9].

Основні частини текстів часто структуровані відповідно до наукової методології. У статті Л. Черніченко представлено детальний опис логоритмічних занять, які впливають на психомоторну та емоційну сфери дітей, що є прикладом логічного поділу на методологічну та практичну частини [10].

Висновки статей зазвичай узагальнюють результати дослідження. Наприклад, у праці І. Мельничук акцент зроблено на перевагах використання інтерактивних підходів у навчанні, однак автори не надали конкретних практичних рекомендацій, що знижує її цінність для практичної логопедії [11].

Типовими особливостями є наявність чітких розділів для теоретичної та практичної частин. У статті І. Орленко, О. Бальбуза, Ю. Асєєвої основна частина перевантажена методологічними деталями, що ускладнює її сприйняття для читача [12].

Відмінності між статтями проявляються у рівні деталізації методології та висновків. Наприклад, у роботі А. Лук'яненко чітко описано три ключові складові інтегративної моделі (медичний, психологічний, педагогічний аспекти) [13], тоді як у дослідженні Ю. Немерюк наголос зроблено лише на загальних висновках [14].

5.2. Результати термінологічного аналізу

У статтях використовуються терміни, пов'язані з мовленнєвими порушеннями та їх корекцією: «логопедична практика», «корекційно-розвитковий процес», «загальне недорозвинення мовлення», «інтегративна допомога». Наприклад, у статті І. Григор'євої, І. Макаренко, Т. Махукової логопедична практика описується як системний підхід до корекції мовленнєвих порушень, включаючи індивідуальні заняття та групові тренінги [15]. У статті «Психолого-педагогічні характеристики дітей із загальним недорозвиненням мовлення» корекційно-розвитковий процес розглядається як систематичний підхід, що враховує специфіку емоційного і когнітивного розвитку дитини [9].

Деякі статті використовують спеціалізовані терміни, як-от «загальне недорозвинення мовлення», що зустрічається у роботі О. Мамічевої, Ю. Немерюк для опису системних порушень фонетико-фонематичних та лексико-граматичних компонентів мовлення [16]. Інший приклад – «інтегративна допомога» у статті А. Лук'яненко, де це поняття включає об'єднання медичних, психологічних і педагогічних підходів [13].

Особливо цікавими є новітні терміни, які ще потребують чіткішого визначення. Наприклад, у статті О. Проніної та В. Дегтяр використоно поняття «цифрова адаптація логопедичних вправ», що стосується моделювання індивідуального підходу до дитини [17]. Також у роботі «Інтерактивні технології у підготовці майбутніх логопедів» підкреслюється важливість використання інтерактивних технологій, таких як мультимедійні презентації та інтерактивні ігри, для підвищення мотивації до навчання [11].

Варіативність термінів для схожих понять ускладнює комунікацію між дослідниками та практиками, що свідчить про необхідність стандартизації термінології у рамках логопедичної науки. Така стандартизація забезпечить полегшення міждисциплінарної співпраці та уніфікацію наукового дискурсу.Проте виявлено варіативність термінів для одних і тих самих понять, що свідчить про потребу в уніфікації термінології. Стандартизація термінів у рамках логопедичної науки є необхідною для полегшення міждисциплінарної комунікації.

5.3. Результати стилістичного аналізу

Стилістичний аналіз показав, що більшість статей мають формалізований виклад, орієнтований на наукову аудиторію. Проте рівень складності текстів значно варіюється.

Значна частина текстів насичена термінологією та науковими конструкціями, які іноді ускладнюють сприйняття для нефахівців. Виклад подібних матеріалів часто зосереджується на використанні складних синтаксичних конструкцій та детальних описів методології, що потребує високого рівня спеціалізації для розуміння змісту. У таких текстах бракує адаптації для ширшої аудиторії, що може знижувати їхню практичну цінність.

Інша частина проаналізованих робіт демонструє більш доступний стиль викладу. Автори намагаються додавати зрозумілі приклади та описувати складні терміни простими словами. Наприклад, використання практичних кейсів чи наочних ілюстрацій підвищує зрозумілість матеріалів і робить їх придатними для широкого кола читачів, включаючи педагогів і логопедів-практиків.

Стилістичний аналіз підтвердив значну варіативність у рівні доступності текстів. Деякі роботи успішно адаптовані для практичного використання, тоді як інші залишаються надто академічними. Для підвищення доступності текстів важливо зосередити-

ся на спрощенні термінології, уникати надмірно складних мовних конструкцій та додавати більше прикладів із практики.

5.4 Результати жанрового аналізу

Обрані статті охоплюють кілька жанрових категорій: науково-методичні, емпіричні та оглядові дослідження. Кожен жанр демонструє характерні риси, що відповідають його цільовій аудиторії та меті.

Науково-методичні тексти спрямовані на вдосконалення освітніх технологій і часто включають практичні рекомендації. Наприклад, у статтях, присвячених логопедичній практиці, пропонуються описові моделі підготовки фахівців та вправи для розвитку мовлення. Поєднання теорії та практики робить їх корисними для фахівців.

Емпіричні роботи відзначаються детальним описом методології та результатів. Вони включають кількісні дані та статистичний аналіз, забезпечуючи надійність висновків. Опис практичних завдань, як-от вправи для дітей із ЗНМ, робить їх особливо цінними.

Оглядові статті підсумовують існуючі знання, систематизуючи основні тенденції та проблеми в галузі. Вони часто стають базою для подальших досліджень, але рідко містять конкретні рекомендації для практичної роботи.

У багатьох статтях бракує конкретних практичних рекомендацій. Часто теоретичні підходи не деталізовані щодо їхньої адаптації до реальних умов, що створює розрив між теорією та практикою.

Жанрові характеристики статей загалом відповідають їхній меті. Емпіричні дослідження демонструють чіткість у поданні результатів і методології, тоді як теоретичні статті зосереджуються на концептуальних аспектах логопедичної науки. Проте у багатьох роботах бракує практичних рекомендацій, що обмежує їхню прикладну цінність.

Дослідження І. Іваненко, присвячене логопедичній терміносистемі, підтверджує цю тенденцію: автор детально описує методологічну базу, але значною мірою уникає практичних рекомендацій [1]. Це узгоджується із загальним висновком про необхідність адаптації жанрових характеристик статей до потреб фахівців-практиків, особливо шляхом включення конкретних прикладів і рекомендацій для роботи з мовленнєвими порушеннями.

5.5. Результати комунікативного аналізу

Комунікативна стратегія авторів проаналізованих статей здебільшого спрямована на фахівців у галузі логопедії, психології та спеціальної педагогіки. Матеріали представлені у формалізованій науковій манері, яка ефективно доносить інформацію до академічної аудиторії. Однак, у більшості текстів спостерігається недостатня адаптація змісту для практиків, які безпосередньо працюють із особами з порушеннями мовлення або їх родичів.

Деякі статті демонструють успішну інтеграцію міждисциплінарних підходів, зокрема поєднання педагогічних, психологічних та медичних аспектів. Це дозволяє розглядати проблеми мовленнєвих порушень з різних перспектив. Проте виявлено, що навіть у таких статтях бракує конкретних прикладів, які могли б показати, як ці підходи інтегруються у практичну діяльність логопедів або інших фахівців.

Загальний висновок комунікативного аналізу свідчить про необхідність більшої орієнтації текстів на потреби практиків. Використання зрозумілішої мови, додавання ілюстративних кейсів та розширення рекомендацій може значно покращити ефективність комунікативної стратегії та розширити аудиторію таких текстів.

5.6. Порівняння та узагальнення

Результати аналізу демонструють загальну тенденцію до чіткої структури текстів, що відповідає вимогам наукового стилю. Однак відзначено значні відмінності у рівні доступності матеріалів, зокрема складність викладу та орієнтацію на вузьку аудиторію. Багато текстів насичені спеціалізованою термінологією, що, попри чіткість у межах окремих статей, створює труднощі для стандартизації знань у ширшому контексті.

Жанрові характеристики текстів добре узгоджуються з їхніми цілями: емпіричні статті акцентують увагу на методах і результатах, оглядові тексти підсумовують наявні знання, а методологічні роботи аналізують теоретичні аспекти. Проте в багатьох із них бракує практичної орієнтації, що зменшує їхню корисність для фахівців-практиків.

Інтерпретація результатів свідчить про необхідність вдосконалення дискурсивних стратегій у наукових текстах. Зокрема, спрощення та уточнення термінології, інтеграція практичних рекомендацій та адаптація стилю викладу для ширшої аудиторії можуть зробити такі матеріали доступнішими для практиків. Такі зміни також сприятимуть уніфікації термінології та підвищенню ефективності міждисциплінарної співпраці.

Практичне значення. Результати цього дослідження можуть бути використані для вдосконалення наукових текстів у галузі логопедії. Запропоновані рекомендації щодо спрощення термінології, адаптації стилю викладу і додавання практичних прикладів сприятимуть покращенню якості навчальних матеріалів. Це дозволить підвищити ефективність підготовки фахівців, забезпечити точність міждисциплінарної комунікації та зробити наукові статті доступнішими для практиків.

Обмеження дослідження. Основним обмеженням дослідження є зосередженість на україномовних наукових статтях, що може зменшити можливість застосування результатів у міжнародному контексті. Крім того, аналіз базувався лише на доступних статтях із певних наукових видань, що може вплинути на репрезентативність висновків.

Вплив умов військового стану. Військовий стан в Україні вплинув на процес дослідження, зокрема через обмежений доступ до деяких наукових ресурсів і необхідність організації дистанційної роботи. Це також позначилося на виборі тематики статей, оскільки частина наукової діяльності зосередилася на практичних аспектах, актуальних у цей період.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження можуть зосередитися на розробці методичних рекомендацій для авторів наукових

текстів у логопедії з метою полегшення інтеграції міждисциплінарного підходу. Також варто оцінити ефективність впровадження запропонованих рекомендацій у реальних умовах та вивчити їхній вплив на якість навчальних матеріалів для підготовки логопедів.

6. Висновки

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки відповідно до поставленої мети та завдань:

1. Ключові дискурсивні особливості. Проаналізовані статті загалом відповідають вимогам наукового стилю, маючи чітку структуру, яка забезпечує логічний виклад матеріалу. Проте виявлені відмінності у рівні деталізації та доступності для читачів різних категорій вказують на необхідність подальшої роботи над стандартизацією текстів.

2. Термінологічна база. Використання різних термінів для позначення схожих понять створює труднощі для міждисциплінарної комунікації. Аналіз термінології виявив проблеми її уніфікації, що підвищить якість наукових текстів і полегшить їх використання у практичній діяльності.

3. Жанрові та стилістичні характеристики. Жанрові характеристики текстів загалом узгоджуються з їхньою метою, однак багатьом статтям бракує практичної орієнтації. Це обмежує їхню цінність для фахівців-практиків, які потребують конкретних рекомендацій і прикладів. Стилістичний аналіз виявив значну варіативність у рівні доступності текстів.

4. Комунікативні стратегії. Комунікативна стратегія більшості статей спрямована на вузьке коло науковців. Недостатня адаптація для ширшої аудиторії, включаючи практиків, створює перешкоди для ефективного використання отриманих результатів у реальних умовах.

5. Рекомендації щодо покращення дискурсивних стратегій. Отримані результати підкреслюють важливість удосконалення дискурсивних стратегій у наукових текстах. Зокрема, спрощення термінології, додавання практичних рекомендацій та адаптація стилю викладу для фахівців різних галузей сприятиме підвищенню доступності текстів і ефективності їх застосування.

Наукова новизна дослідження полягає у систематичному аналізі дискурсивних особливостей наукових текстів у галузі логопедії, що дозволило ідентифікувати ключові проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення наукових матеріалів, які застосовуються у підготовці фахівців і розробці методичних рекомендацій.

Конфлікт інтересів

Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних

Рукопис не має пов'язаних даних.

Використання засобів штучного інтелекту

Автори підтверджують, що не використовували технології штучного інтелекту при створенні представленої роботи.

Література

1. Іваненко, І. (2014). Аналіз української логопедичної терміносистеми. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського, 25, 47–52.

2. Палатовська, О. (2021). Архітектоніка сучасного українського наукового дискурсу. Лінгвістичні дослідження, 55, 175–179. http://doi.org/10.34142/23127546.2021.55.16

3. Бірюкова, В., Корнієць, К. (2020). Логопедичний текст як активізатор інтелектуальної діяльності дитини. Український світ у наукових парадигмах, 7, 158–160.

4. Гриненко, І., Коваль, А. (2020). Дискурс-аналіз як знак мовного коду в середовищі соціуму. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія "Філологія. Соціальні комунікації", 3, 111–118. https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-3/18

5. Imafuku, R., Saiki, T., Woodward-Kron, R. (2022). Revisiting discourse analysis in medical education research. International Journal of Medical Education, 13, 138–142. https://doi.org/10.5116/ijme.6278.c1b7

6. Cowperthwaite, E. (2023). Situational and systemic dialogues around «Selective Mutism»: An exploration of discourse among Educational Psychologists, Speech & Language Therapists and Secondary Teachers. [Doctoral dissertation; Cardiff University].

7. Armstrong, E., Hersh, D. (2024). Speaking Up and Being Heard: The Importance of Functional Communication and Discourse Principles in Aphasia Intervention. Seminars in Speech and Language, 4 5(4), 356–367. https://doi.org/10.1055/s-0044-1788981

8. Tracy, K. (2005). Discourse analysis in communication. The Handbook of Discourse Analysis, 725–749. https://doi.org/10.1002/9780470753460.ch38

9. Гуменюк, О., Пацула, І., Павлюк, А. (2022). Психолого-педагогічні характеристики дітей із загальним недорозвиненням мовлення та роль психолого-педагогічної характеристики в організації корекційно-розвиткового процесу з дітьми. Перспективи та інновації науки, 9 (14), 113–126. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-9(14)-113-126

10. Черніченко, Л. (2022). Діагностика і корекція мовлення у дітей дошкільного віку. Acta Paedagogica Volynienses, 1, 234–238. http://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.37

11. Мельничук, І. (2019). Інтерактивні технології у підготовці майбутніх логопедів. Mountain School of Ukrainian Carpaty, 20, 102–105. https://doi.org/10.15330/msuc.2019.20.102-105

12. Орленко, І., Бальбуза, О., Асєєва, Ю. (2023). Визначення особливостей комунікації дошкільників із порушеннями мовлення. Вікова та педагогічна психологія, 50, 52–57. https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.50.9

13. Лук'яненко, А. (2021). Теоретичний аспект інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 19, 69–83.

14. Немерюк, Ю. (2024). Готовність фахівців до дистанційного формату корекційної роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення внаслідок ПТСР у воєнний час. Перспективи та інновації науки, 4 (38), 965–976. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-965-976

15. Григор'єва, І., Макаренко, І., Махукова, Т. (2020). Організація логопедичної практики в системі підготовки конкурентоздатних фахівців у галузі спеціальної освіти. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки, 5 (336), 77–87. https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-5(336)-77-87

16. Мамічева, О., Немерюк, Ю. (2024). Психокорекція мовленнєвих порушень у дітей з посттравматичним стресовим розладом: виклики та можливості. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 1 (24), 149–163.

17. Проніна, О., Дегтяр, В. (2021). Використання нейронної мережі для коригування дефектів мовлення у дітей. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво, 44, 127–133. https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2021-44-20

18. Матвеєва, Н. (2019). Чинники впливу на мовленнєві порушення дітей молодшого шкільного віку. Освітній простір України, 17, 153–159. https://doi.org/10.15330/esu.1.153-159

19. Ласточкіна, О., Литвиненко, В., Бугаєнко, Т. (2020). Актуальні питання професійної підготовки майбутніх логопедів. Актуальні питання гуманітарних наук, 2 (32), 146–151. https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/32.214688

20. Сорока, Л., Орос, М. (2024). Вплив раннього втручання на прогнозування когнітивних здібностей у дітей із мовленнєвою затримкою. Перспективи та інновації науки, 6 (40), 1314–1325. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-1314-1325

21. Шапочка, К. А., Трубаєва, К. А. (2022). До питання визначення поняття психологічної корекції мовлення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки», 2, 117–123. https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2022-2-16

22. Кривенко, К. (2023). До проблеми вивчення корекції звуковимови у дітей з вродженим незрощенням губи та піднебіння засобами інформаційних технологій. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 1 (22), 14–32. https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.218

23. Галущенко, В. І. (2020). Особливості впровадження завдань з розвитку емоційної лексики у дітей з порушеннями мовлення в умовах карантину. Актуальні питання корекційної освіти, 59–67. https://doi.org/10.32626/2413-2578.2020-16.59-67

24. Бистранівська, О. С. (2021). Особливості комплексного підходу до корекції порушень мовлення у дітей молодшого шкільного віку. Інноваційна педагогіка, 2 (31), 93–96. https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/31-2.17

25. Ніколаєску, І., Бондар, В., Мариняка, Р. (2024). Особливості формування мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку. Вісник науки та освіти, 10 (28), 1060–1070. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-1060-1070

26. Купіна, І. О., Радченя, І. В., Титаренко, Л. І. (2024). Підготовка майбутніх учителів початкових класів до роботи з учнями з вадами мовлення. Інноваційна педагогіка, 67 (1), 197–200.

27. Сизко, Г. І., Анастасова, Н. М. (2019). Психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності спеціального педагога. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, 38, 201–207.

Received 05.11.2024
Received in revised form 10.12.2024
Accepted 24.12.2024
Published 30.12.2024

Вікторія Валеріївна Апухтіна, доктор філософії, старший викладач, кафедра соціальної педагогіки та спеціальної освіти, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69600
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5794-1069
E-mail: va46cible@gmail.com